

מסורת הש"ס

(א) ב"ק מ"ג (ב) נלקמן כ"ג: (ג) ב"ק מ"א.

גליון הש"ס

נמרא המוכר שור. ע"י יוסלמי פ"ה דשניעות על מנאי דש"א לא ימסר לו פרה הורסת בשביעות: רשב"ם ד"ה (יבול לומר) [לשחיטה] ב' ואפילו שנין חד טניחו ברי. תמוה לי כלם המוקח אומר כדי גם לסומכוס אין מוילין ממט דקדקני במתניתין דב"מ השואל אמר שטורה מתה והשואל אינו יודע פטור ונע"ג: בא"ר ובפ"ה סא יובב. ק"ל לא התם דלן כלן ממוחן ולא חוקק מרי"ק גם לנעמן חולקים:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לשחיטה מכרתי קן אמאי ולמיחוי אי:

מוסף רש"י

לנכסתא. לנכסתא רב"ק וליחוי דמי היכי ניהו. דמי דלוק קרין (שם).

מוסף תוספות

א. ומה שלא צמחה לפי שדעין לא הגיע זמן הוריעה. ר"ש. ב. [ולכן] תליא התם בחסרון הזמן, ולא נתן הטעם בחסרון הורע. מהר"ם. ג. שיש לפנינו מאותן זרעים ממש ואנו מכירין בהן שאינם ראויים לצמח וכו'. יטע"ב. ד. [ו]הכי פירוש מהו דתימא זיל בתי רובא אע"פ שהדמים מסייעים למוחזק קמ"ל. ט"ז. ב"ק. ה. [ד]גלוי דעתיה דלוקח הוא דבעינן, אי לדידיא ובין אי לשחיטה לן ובין, ולא איכפת לן בדעתיה דמוכר בהכי. כ"י. עיין ריטב"א.

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא צב.

**המוכר פירות.** סתם ולא פירש אם לזריעה אם לאכילה: וזרען. הלוקח: ולא נמחו. לא מציעה פירות דליכא דזין לזריעה ואיכא דזין לאכילה ומאי למימר לאכילה מכרתי קן ואין כלן מקח טעות כלל אלא אפילו זרע פשתן דרזו הפשתן הנקח

צועלם לזריעה קונין אותו דכיון דליכא דזין נמי לאכילה כדאמרין (גדר"ס דף מט.) לוליצא דכיתנא לכותמא אינו חייב באחריות דמאי למימר לאכילה מכרתי קן דצממנא לא אוליין בתר רובא דשמואל בגמרא. ודוקא זרע פשתן משום דהוי לאכילה אבל זרעוני גינה כגון זרע כרוב וקפלוט שאינו נאכל כלל חייב באחריות שרש"ג אומר וזרעוני כו' הכי מפרש בגמרא: חייב באחריות. דהוי מקח טעות והרי הוא כענין של זית ונמאל של שקמה יין ונמאל חומץ דהוי מקח טעות וכל שכן כבאן דהתם מיהא איכא דניחא ליה בהכי ואיכא דניחא ליה בהכי אבל הכא

כיון דלאכילה לא חזו ולזריעה לא חזו אין לו תקנה אלא להסקה ואפילו דמי עזים לא ישלם לו לוקח דהא לא נהנה בהם כלום וגם לא שלח בהן די דנתיב באחריות וכמי שאמר לו מוכר קן זרע אותם דמי דרזא לזרע וצנינא: גמ' איסור. לנקמן [ג] פריך עלה ממתניתין הלכך נקט לה הכא: ונמאל שיהי נגחן. קודם מכירה ואין ראוי אלא לשחיטה: מקח טעות. כיון ונמאל חומץ והדרי וזו כדמפרש טעמא לקמיה: [פ"ב] דרובא לרדיא זבני: יכול לומר לו כו'. דצממנא לא אוליין בתר רובא אלא אחר טענה טובה: לשחיטה מכרתי קן. דהא איכא דזין לשחיטה ורובא לאו כלום הוא והוא ליה כי פלגא ופלגא והמוציא מחבירו עליו הראיה. ואפילו לסומכוס דאמר בפרק שור שנגחא ממוחן המוטל בספק חולקין וקיימא לן כוותיה דקמס לן תנא התם כוותיה ה"מ כגון שור שנגח את הפרה ונמאל עוצרה בזה ואין ידוע לבית דין היאך היה המעשה אם ילדה קודם נגיחה או אחר כן ופאפילו טעין חד מינייהו טענת דרי ואידך טענת שמא כדאמרין התם וכומו סבא ויבס צנכסי ספק בפרק החולץ (יבמות דף נה.) דקיימא לן חולקין משום דאין ידוע אם צן ט' לרשון וירשנו זקנו או צן ז' לאחרון וצנו של יבס הוא אבל הכא שאנו יודעין היאך היה המעשה הרי זה מכרן לזה סתם ונתגלה הדבר שהיה נגחן קודם לכן הכא מודה סומכוס דלא הוי ממוחן המוטל בספק אלא אוליין בתר ההוא שטוען יפה דכיון דרובא לא כלום הוא לא היה לו למוכר לפרש אלא הלוקח הוה ליה למימר לרדיא קבעינא ליה ומדלא פי' הפסיד ולא דמי לין ונמאל חומץ (לעיל פ"ג.) דהתם יין קתבע מיניה דמוכר בזה: ה"ג וליחוי אי גברא דזין לרדיא לרדיא אי גברא דזין לנכסתא לנכסתא. כלומר ה"ד דפליגי רב ושמואל ליחוי אי האי גברא עובד אדמה הוא ולא טבח ורגיל לקנות שוורים לחרישה וכגון שהיו מכירין זה את זה ודאי לרדיא זבין ופאי'

לשמואל ליהוי מקח טעות דכיון שמכרין זה את זה הרי כאלו פירש לנמאל חייב באחריות: דזין לנכסתא. כגון טבח שאינו עובד אדמה: דמי רדיא יתירין הרבה על דמי שחיטה: וליחוי. אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסתא לנכסתא כיון דהאי גברא עביד דזין להכי ולהכי היה לנו לילך אחר הדמים ונימאל הדמים מודיעים דשור לרדיא קונין בעשרים דינרים ולשחיטה צ' דינרים. ויחוי אי דמי רדיא יבס ליה דהיינו כ' דינר הדמים מודיעים לרדיא זבין והרי זה מקח טעות כמוכר יין ונמאל חומץ ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מכרתי קן דהא לרדיא זבין דהא אפילו לשחיטה זבין כיון דדמי רדיא קביל מיניה דלוקח מקחו בטל דנתיבא יתר משתם דהא לא חזי לרדיא שהיה נמאל נגחן ואינו שוה אלא י' דינרים לשחיטה ואי דמי נכסתא יבס ליה דהא לנכסתא זבין ואף על פי ששוה י' דינרים כמו שנתן קאמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרחא דלנקמן ואמאי לימאל הדמים מודיעין דהא אפילו לרצון דאמר בפרק המוכר את [הספינה] (לעיל דף עו.) אין הדמים רחיה הני מיילי גבי מכר את הנלמד לא מכר את הבקר וכדאוקימנא בדוכתא דקרי ללמד למד ולבקר בקר ואיכא חיי דקרי ליה לבקר למד דלאו כולי עלמא קרו ליה לבקר למד איכא דלמימר דהא לוקח היה מנהיג דקרי לבקר בקר והלכך קא"ל מוכר מוכרתי קן ולא בקר שהמוציא מחבירו עליו הראיה והלכך על הלוקח להציא ראיה שהוא מאותן הרגילין לקרוא לבקר למד ומדלא מייתי ראיה מפסיד אבל הכא דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה מודו רבנן דהדמים מודיעים דכיון דידעינן דזדאי בזהאי לוקח דרגיל לקנות לרדיא וגם הדמים מודיעין הלכך הדמים רחיה דכי האי גוונא נמי אמרינן התם היכי דמי אי דקרו ליה ללמד למד כו' אלא דקרו ליה נמי לבקר למד כולה זבין ליה אלמא היכא דכל בני העיר קורין לבקר למד אע"פ שקורין לו לפעמים בקר אמרינן דכוליה זבין דכיון דידעינן ביה בזהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לבקר למד כשאר בני העיר וגם הדמים מודיעין דבקר עס למד זבן הלכך אמרי רבנן דהדמים רחיה וה"נ כיון דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה והדמים מודיעין דלרדיא זבין ודאי כיון דליכא מילתא דמוכחא הדמים רחיה. כן נראה בעיני: דאייקר צישרא כו'. וליכא דמים מודיעין. ואיכא דגרס דזל רדיא וקס כי צישרא והיינו הך: ובעי גמרא נמאל נפקא מינה. פלוגתא דרב ושמואל מאחר ששוה יפה מה שנתן צו: לטרחא. טורח מכירת השור לשטון ולמוכר הבשר הלכך אמר רב הרי זה מקח טעות ויחוי לו המוכר דמיו: ה"ד. דהוי מקח טעות והתמידי המוכר להחזיר הדמים:

**המוכר פירות.** וזרעוני גינה שאינם נאכלים חייב באחריות. תימה אמאי חייב באחריות לימאל ליה מה שלא נמחו לפי שלא זרעו אותם בזמן שהיו רחיים לזריעה דהכי אמרי' בהמקביל (ב"מ דף קה:) דמתן המקביל שדה מחזירו ואכלה חגב או נשדפה אם

מכת מדינה [היא] מנכין לו מן הדמים ואמר עלה ר"ל בגמ' (ס' קו:) חגב אכל זרעה ולא נמחה מצי אמר ליה [בעל הקרקע] כל (כי) [ימין] זרע זרע ליה [ואולי] כו' ויש לומר דהתם מיירי במכת מדינה דכולהו באגי נמי לא נמחו וליה לן למימר מילתא למפרע שלא הוי רחון שכל בני באגי זרעו זרע שאינו ראוי לזריעה<sup>א</sup> אי נמי הכא מיירי דליגלא מילתא למפרע שלא הוי רחון לזריעה כלל<sup>ב</sup> וכן משמע בגמרא דליכא למאן דמחייב לשלם אפי' ההואה ואין סבירא לחייבו כלל כל ההואה אלא כשלא הוי רחון כלל לזריעה וידע המוכר שלא היה ראיה

לזריעה: ולי' דמי רדיא וכו'. דאפי' לרצון [לעיל עו:] דאית להו דאין הדמים רחיה היינו התם דוקא דרובא דקרו ללמד למד דרובא וחוקק מסייעין למוכר ולהכי אין הדמים רחיה להכחיש רוב וחוקק ואפי' לפי ספריס דגרסי דליכא דקרו ללמד למד כו' ולא גרסי רובא מכל מקום אין כח דדמים להכחיש החוקק אבל הכא דרובא לרדיא זבני ואיכא חוקק כנגד אותו רוב שהמוכר ממוחן אפי' רצון מודו דיש לדמים רחיה לסייע לרוב או לחוקק ובהכי אמי שפיר הדין דריש פרק המניח (ב"ק דף כו. וס.) אפילו אליבא דרב גבי היינו כד היינו חצית דקאמר לא צריכא דרובא קרו לחציתא חציתא ולכדא כדא מהו דתימא זיל בתר רובא קמ"ל דאין הולכין בצממון אחר הרוב דאפילו רב מודה התם דאין הולכין אחר הרוב כיון דדמים מסייעין לבעל הכד המוחזק<sup>א</sup> והוא דרין דה"מ למימר התם איכא מהו דתימא זיל בתר חוקק קמ"ל דאין הולכין בצממון אחר חוקק אלא אחר הרוב אם היו דמים מסייעים לרוב אבל זה לא היה שום חידוש לרב ומיניה בלאו הכי מפרש רבינו תם דאמי אפילו כרב משום דיכול לומר המוכר ללוקח קים לי בנפשי שאני מן המיעוט דקרו לכדא חציתא וכשהתנה עמו חצית לא יתן אלא כד אכל הכא כמוכר שור ונמאל נגחן אזיל בתר רובא דזבני לרדיא והוי מקח טעות דלא מצי אמר ליה מוכר ללוקח אתה מן המיעוט דזבני לשחיטה<sup>ב</sup>: **למאי** נפקא מינה **לטרחא**. לעיל בהמוכר את הספינה (דף צב.) גבי יפות ונמאלו רעות ואף על גב דאיידי שוה בשוה לא בעי מאי נפקא מינה דזהדיא מוקמינן מתניתין דהתם כשהוקרו והוחלו אך תימה דהכא אמאי לא מוקי לה הכי דנפקא מינה כגון דבשעת לקיחה אייקור צישרא וקס דמי רדיא אבל אחר כן הוחל אי נמי כשאיננה פחות משתות': אי

לשמואל ליהוי מקח טעות דכיון שמכרין זה את זה הרי כאלו פירש לנמאל חייב באחריות: דזין לנכסתא. כגון טבח שאינו עובד אדמה: דמי רדיא יתירין הרבה על דמי שחיטה: וליחוי. אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסתא לנכסתא כיון דהאי גברא עביד דזין להכי ולהכי היה לנו לילך אחר הדמים ונימאל הדמים מודיעים דשור לרדיא קונין בעשרים דינרים ולשחיטה צ' דינרים. ויחוי אי דמי רדיא יבס ליה דהיינו כ' דינר הדמים מודיעים לרדיא זבין והרי זה מקח טעות כמוכר יין ונמאל חומץ ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מכרתי קן דהא לרדיא זבין דהא אפילו לשחיטה זבין כיון דדמי רדיא קביל מיניה דלוקח מקחו בטל דנתיבא יתר משתם דהא לא חזי לרדיא שהיה נמאל נגחן ואינו שוה אלא י' דינרים לשחיטה ואי דמי נכסתא יבס ליה דהא לנכסתא זבין ואף על פי ששוה י' דינרים כמו שנתן קאמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרחא דלנקמן ואמאי לימאל הדמים מודיעין דהא אפילו לרצון דאמר בפרק המוכר את [הספינה] (לעיל דף עו.) אין הדמים רחיה הני מיילי גבי מכר את הנלמד לא מכר את הבקר וכדאוקימנא בדוכתא דקרי ללמד למד ולבקר בקר ואיכא חיי דקרי ליה לבקר למד דלאו כולי עלמא קרו ליה לבקר למד איכא דלמימר דהא לוקח היה מנהיג דקרי לבקר בקר והלכך קא"ל מוכר מוכרתי קן ולא בקר שהמוציא מחבירו עליו הראיה והלכך על הלוקח להציא ראיה שהוא מאותן הרגילין לקרוא לבקר למד ומדלא מייתי ראיה מפסיד אבל הכא דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה מודו רבנן דהדמים מודיעים דכיון דידעינן דזדאי בזהאי לוקח דרגיל לקנות לרדיא וגם הדמים מודיעין הלכך הדמים רחיה דכי האי גוונא נמי אמרינן התם היכי דמי אי דקרו ליה ללמד למד כו' אלא דקרו ליה נמי לבקר למד כולה זבין ליה אלמא היכא דכל בני העיר קורין לבקר למד אע"פ שקורין לו לפעמים בקר אמרינן דכוליה זבין דכיון דידעינן ביה בזהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לבקר למד כשאר בני העיר וגם הדמים מודיעין דבקר עס למד זבן הלכך אמרי רבנן דהדמים רחיה וה"נ כיון דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה והדמים מודיעין דלרדיא זבין ודאי כיון דליכא מילתא דמוכחא הדמים רחיה. כן נראה בעיני: דאייקר צישרא כו'. וליכא דמים מודיעין. ואיכא דגרס דזל רדיא וקס כי צישרא והיינו הך: ובעי גמרא נמאל נפקא מינה. פלוגתא דרב ושמואל מאחר ששוה יפה מה שנתן צו: לטרחא. טורח מכירת השור לשטון ולמוכר הבשר הלכך אמר רב הרי זה מקח טעות ויחוי לו המוכר דמיו: ה"ד. דהוי מקח טעות והתמידי המוכר להחזיר הדמים:

עין משפט  
נר מצוה

א א מ" פט"ו מה' מניה ה' צ סגנ לאון קע טוש"ע מ"מ כ"י רלג ספיקא: ב ב מ"י ס"ה א טוש"ע ס"ס כ"י: ג ג ד ה מ"י ס"ס ה' טוש"ע ס"ס כ"י:

רבינו גרשום

המוכר פירות. בסתם לחבור: וזרען ולא צמחו. לפי כי מקולקלין גינהו. אפי' זרע פשתן. מוכר לו דאיכא לימור דזרע פשתן לאו לאכילה קאי אלא לזריעה ודידי למוכר שפיר דלדעת דזריעה קונה לוקח אפי' הכי אם לא צמחו אינו חייב באחריות דמצי לזימור המוכר כסבור הייתי דלאכילה קביעת להו ולא לזריעה: ויש ב"ג אומר וזרעוני גינה שאינן נאכלין אינו חייב באחריות. משום דהא דדאי ידע ליה למוכר דלזריעה קבעי להו וזרעוני שפיר הוה ליה לזבני. מכלל דזרע פשתן אינו חייב באחריות משום דאיכא דקבעי ליה לאכילה או לצורך רפואה: אומר המוכר וכו' ומקשי אמאי פליגי ביה רב ושמואל. תנאי גמרא דאין לרדיא זבן לצורך חרישה אי"כ מאי טעמא שמואל הא ודאי מקח טעות הוא. ואי לצורך שחיטה זבין מאי טעמא דרב: לא צריכא בגבירא דקונה להכי ולהכי שקבץ ועובד אדמה הוא וקונה לרדיא ולשחיטה דהשתא ליכא למיקם עלה דמלתא. ולהכי סבירא ליה לרב ולצורך רדיא ובנה והוי זה מקח טעות. ושמואל אמר יכול לומר לצורך שחיטה זבין מאי טעמא דרב: ומשני לא צריכא דאייקר בשא לאכילה וקס ברדיא: למאי נפקא מינה. הוואל דדמי חד יהיב בין לרדיא בין לשחיטה. כלומר במאי פליגי הא מצי לזבני לצורך אכילה ולמיקמי מחיי דמים לרדיא. משום דטרחא יתירא ללוקח לזבנה לצורך אכילה להאי ולמיקמי אחורית ומשום הכי פליגי רב ושמואל. ומקשי היכי דמי